

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กล่าวถึงสภาพแวดล้อม การพัฒนา และประเด็นการพัฒนาสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในด้านสังคม สักยภาพ และระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยหลายด้านยังต่ำกว่าเป้าหมาย และไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม บนฐานความรู้ ปัญหาสำคัญ เช่น การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังมีปัญหาเชิงคุณภาพ เด็กปฐมวัยยังมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัย เพราะครอบครัวไม่มีความรู้ และขาดเวลาในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม และเด็กวัยเรียนยังมีปัญหาด้านสติปัญญาเพราะคุณภาพ การศึกษาไทยอยู่ในระดับต่ำ ประกอบกับการขาดการฝึกทักษะที่แปลงความรู้สู่ทักษะที่เพียงพอ จึงส่งผลให้วัยแรงงานมีผลิตภาพการผลิตต่ำ อีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญ และเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของไทย คือการที่คนไทยส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมและปัจจัยแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการทำลาย สุขภาพ จนทำให้ประชากรที่เจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น และเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จากโรคไม่ติดต่อ เนื่องจากมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ไม่เหมาะสม และขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ การมีการศึกษาและรายได้น้อยทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทางเลือกในการดำเนินชีวิต อาทิ ความเสี่ยงในการบริโภคอาหารไม่ปลอดภัย การเผชิญกับปัญหามลพิษในอากาศ และการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน และอีกทั้งจุดเน้น การพัฒนาคนที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ข้อ 1) การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มี สุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้ เติบโตอย่างมีคุณภาพ 2) การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทย ในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข (2564) ตั้งเป้าหมาย ในปี 2564 ประชาชนทุกกลุ่มวัยมี สุขภาพที่ดี มีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถจัดการสุขภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม อยู่ใน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาช่วยพัฒนาคน และคนในประเทศนำความรู้ความสามารถที่มี พื้นฐานบนความมีคุณธรรมจริยธรรมไปพัฒนาประเทศ และนอกจากนี้ ในด้านของการศึกษา รัฐบาลเห็นความสำคัญดำเนินการปฏิรูปการศึกษาไทยให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อน

วัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาให้ได้รับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและให้มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาในการจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้และมีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้มุ่งพัฒนาประชาชนคนไทยด้วยการศึกษา เพราะเห็นว่าการศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าในการพัฒนาประเทศ ประเทศจะเจริญหรือเสื่อม อยู่ที่การศึกษาของประชาชน ถ้าประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ การพัฒนาประเทศก็จะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพเพราะผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนในชีวิตจริง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ทำให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ตึงเครียด หรือแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ไม่มีกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายปัญหาชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ ปัจจุบันคนไทยกำลังเผชิญกับโรคติดต่อและไม่ติดต่อ รวมทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยมีการบริโภคไขมันเพิ่มขึ้นและเส้นใยน้อยลง มีการออกกำลังกายน้อยลง บางส่วนยังคงสูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้านสังคม และด้านกายภาพส่งผลต่อสุขภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล อาจเป็นปัจจัยสำคัญของการเจ็บป่วย และสาเหตุการเสียชีวิต ถ้าบุคคลสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม ก็จะเกิดผลดีต่อคุณภาพชีวิต (วรรณวิมล เมฆวิมล, 2554) สังคมไทยในปัจจุบันนั้นมีความเข้าใจว่าการมีสุขภาพที่ดีนั้นอยู่ที่โรงพยาบาล เจ็บป่วยแล้วจึงค่อยไปรับการรักษาตัว โดยฝากชีวิตไว้ที่โรงพยาบาล รัฐจึงทุ่มเทงบประมาณโดยหวังว่าถ้ามีสถานที่ยุทธศาสตร์สุขภาพมากเท่าไรจะทำให้สุขภาพของคนไทยดีขึ้น ซึ่งความเป็นจริงแล้วสถานพยาบาลเป็นที่ซ่อมสุขภาพเท่านั้น ไม่ใช่สร้างสุขภาพ การที่สุขภาพจะดีขึ้นนั้นเกิดจากตัวบุคคลในครอบครัว ชุมชน โรงเรียน วัด หรือทุกแห่งที่มีการรักษาสุขภาพตนเอง จึงต้องทำความเข้าใจใหม่ ช่วยกันปลูกฝังความเชื่อความเข้าใจกันให้แพร่หลายว่า โรงเรียนคือที่สร้างเสริมสุขภาพคน เป็นที่เปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้ดีขึ้น (ประเวศ วะสี, 2556)

โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ

จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นสถานศึกษาประเภทอยู่ประจำ พัก-นอน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้บริการนักเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดพิษณุโลก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พ่อแม่ักเรียนส่วนใหญ่ไปทำงานต่างจังหวัดทิ้งให้บุตรหลานอยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายาย ทำให้นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องของพฤติกรรมด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสุขภาพทางกาย การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การซื้อยา การฉีดวัคซีน การดูแลสุขภาพช่องปาก หมมือและเล็บ การบริโภคอาหาร การป้องกันไข้เลือดออก ด้านการออกกำลังกาย และการป้องกันยาเสพติดและอบายมุข และเมื่อนักเรียนมาอยู่ประจำใน โรงเรียนก็ยังมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับอยู่บ้านตนเอง ทั้งปัญหาด้านสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน เช่น ปัญหาด้านทันตสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญที่พบมากจากการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียน ซึ่งตามระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพัฒนานิคม ในปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนมีฟันแท้ ฟันผุ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.82 เหงือกอักเสบ จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.98 ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ปัญหาด้านภาวะโภชนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งการขาดสารอาหารที่ส่งผลให้น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และปัญหาภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นผลทำให้เด็กเป็น โรคอ้วน ซึ่งจากการประเมินภาวะโภชนาการ ด้วยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของนักเรียนชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ใช้เกณฑ์เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของเด็กอายุ 5-18 ปี ของกรมอนามัย (กรมอนามัย, 2564) พบว่า ภาวะโภชนาการของนักเรียน นักเรียนมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (น้ำหนักตามอายุ) จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 และส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (ส่วนสูงตามอายุ) จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 ในปีการศึกษา 2563 นักเรียนเป็น โรคผิวหนัง (หิด) มากถึง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 14.22 ปัญหาด้านโรคไข้เลือดออก เป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขและเป็นปัญหา ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มของการเกิดโรคสูงขึ้น ในอดีตที่ผ่านมานักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ป่วยเป็น ไข้เลือดออกจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.72 (โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์, 2563) และนอกจากนี้ นักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่มีความบกพร่องส่วนใหญ่มีสมาธิสั้น มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะน้อย ไม่ชอบการออกกำลังกาย และนักเรียนบางกลุ่มอยู่ในชุมชนที่มีปัญหาในเรื่องของยาเสพติดและอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่กำลังอยากรู้อยากลอง และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ประเด็นพิจารณาที่ 1.2.4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ตามลักษณะความพิการ มีผลการประเมินระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งคณะกรรมการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักเรียนยังขาดความตระหนักในเรื่องของการออกกำลังกายที่เหมาะสม ขาดความเอาใจใส่ดูแลสุขอนามัยของตนเอง รวมทั้งขาดความรู้ในเรื่องพิษภัยของยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยใกล้ตัว ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้ไม่เร่งแก้ไขนักเรียนจะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่อ่อนแอ ขาดทักษะในการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยง ในเรื่องสิ่งเสพติด ความรุนแรง โรคภัยอุบัติเหตุ (โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์, 2563) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและความใส่ใจต่อการเรียนลดลง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษา กำหนด

จากปัญหาดังกล่าวและเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องของความปลอดภัยของผู้เรียน โดยจัดให้มีรูปแบบ วิธีการ หรือกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งคณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญของการมีสุขภาพอนามัยที่ดีและตระหนักถึงความจำเป็นในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องตั้งแต่วัยเด็ก โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาความเป็นอยู่อย่างมีความสุขที่ดีสู่ชุมชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียนขึ้น เพื่อให้การดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ใน 4 มิติ คือ 1) การสร้างเสริมสุขภาพ 2) การป้องกันโรค 3) การรักษาโรค และ 4) การฟื้นฟูสุขภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียนโรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม ในการประเมิน โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสม ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของ โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs Evaluation) ของการดำเนินโครงการพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของการดำเนินโครงการพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

4. เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Products Evaluation) ของโครงการพัฒนาพฤติกรรม
สุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

5. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและ
อนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3. ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการประเมินไว้ ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัย
ของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ จำนวน 269 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหาร จำนวน 3 คน
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 43 คน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็น
ผู้อำนวยการสถานศึกษา และกรรมการที่เป็นตัวแทนครู)
- 4) ผู้ปกครองนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

จำนวน 216 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและ
อนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 193 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 43 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมกรรมการที่เป็น
ผู้อำนวยการสถานศึกษา และกรรมการที่เป็นตัวแทนครู) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling)

4) ผู้ปกครองนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
จำนวน 140 คน ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (สุวิมล ติรกันนท์,
2557)

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหากรอบการประเมินเชิงระบบตามรูปแบบ CIPP Model

การประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ใช้กรอบการประเมินเชิงระบบตามรูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. p, 1983) เป็นแนวทางในการประเมิน ดังนี้

1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ว่าโครงการมีความสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนเหมาะสม และโครงการมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจนปฏิบัติได้

2) การประเมินด้านปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสม ความพอเพียง ความพร้อม ของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และการบริหารจัดการโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินการปฏิบัติงานตามขั้นตอนวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) การสะท้อนผล (Act) ของกิจกรรม 6 กิจกรรมตามโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

4) การประเมินด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินความสำเร็จของกิจกรรมตามโครงการ และการบรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3.2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัย

การประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ผู้รายงานศึกษาใน 4 มิติ เพื่อให้การดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม คือ

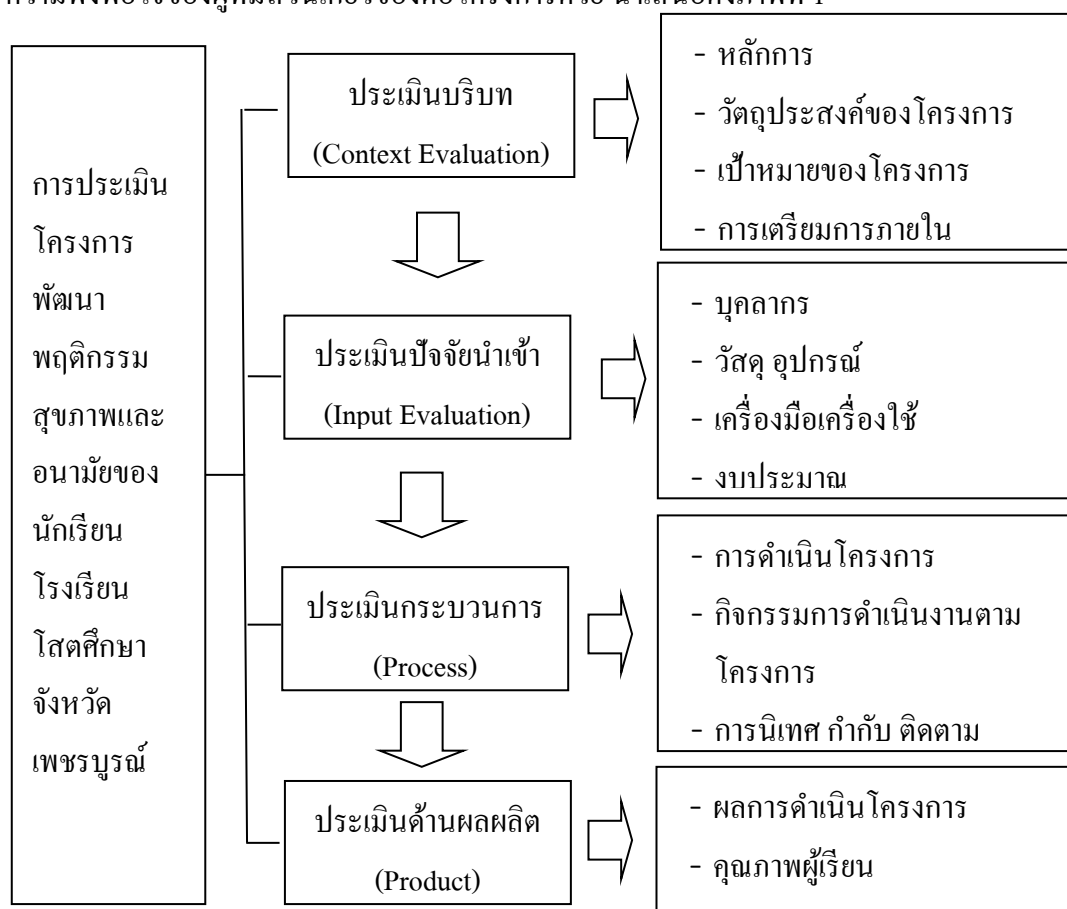
- 1) การสร้างเสริมสุขภาพ
- 2) การป้องกันโรค
- 3) การรักษาโรค
- 4) การฟื้นฟูสุขภาพ

โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ

- 1) กิจกรรมการดูแลสุขภาพ
- 2) กิจกรรมโภชนาการใส่ใจสุขภาพ
- 3) กิจกรรมหนูน้อยฝึกจิต
- 4) กิจกรรมรณรงค์ป้องกัน ไข้เลือดออก
- 5) กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย
- 6) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด

3.3 กรอบแนวคิดในการประเมิน

ในการดำเนินการประเมิน โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ดำเนินการประเมินเชิงระบบตามรูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทของโครงการ ด้านปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ และด้านผลผลิตของโครงการ และเพื่อให้การประเมิน โครงการครอบคลุมการดำเนินงานอย่างแท้จริง ผู้รายงานจึงทำการประเมิน ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อโครงการด้วย นำเสนอดังภาพที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินโครงการ ตลอดปีการศึกษา 2564

3.5 สถานที่ในการประเมิน

ในการประเมินโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ครั้งนี้ มีขอบเขตในการประเมิน ได้แก่ โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของบุคคลในการกระทำหรือ งดเว้นการกระทำในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพของตนเอง โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และ การปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพด้านต่าง ๆ คือ สุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ที่มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันอย่างสมดุล

2. พฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของ บุคคลในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพของตนเอง โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและการปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพด้านต่างๆ คือ สุขภาพกาย จิตใจอารมณ์ และสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างสมดุลและมีความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย โดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติสุข มีภาวะความมั่นคง ทางอารมณ์และจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่มีข้อขัดแย้ง ในใจและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข โภชนาการที่ดีมีผลต่อสุขภาพ

3. โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัด เพชรบูรณ์ หมายถึง โครงการประจำปีการศึกษา 2564 ที่โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้จัดให้กับนักเรียนได้การกระทำหรือปฏิบัติตนเรื่องความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายโดยปราศจาก โรคภัยไข้เจ็บ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติสุข มีภาวะความมั่นคงทางอารมณ์ และจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยไม่มีข้อขัดแย้งในใจและ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างปกติสุข มีโภชนาการที่ดีมีผลต่อสุขภาพ และเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนปลูกฝัง และพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกิจกรรม ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการดูแลสุขภาพ จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การจัดซื้อยา และสร้างความตระหนักต่อการดูแลสุขภาพ ซึ่งได้แก่ ฟัน มือและเล็บ ผม ความสะอาดของร่างกาย

2. กิจกรรมโภชนาการใส่ใจสุขภาพ จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาหาร ให้นักเรียนได้รับบริโภคอาหารที่มีคุณภาพมีประโยชน์ ถูกหลักอนามัยและครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละวันและมีน้ำหนัก ส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์และมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ การบริโภคอาหาร การเลือกรับประทานอาหาร การรับประทานอาหารเช้าที่ต่อสุขภาพและมีคุณค่าทางโภชนาการ

3. กิจกรรมหนุนน้อยฝึกจิต จัดกิจกรรมส่งเสริมสมาธิและการสร้างจิตนิสัยที่ดีการมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ

4. กิจกรรมรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในการป้องกันไข้เลือดออกจัดกิจกรรมให้ความรู้และ นำนักเรียนปฏิบัติการจัดยุงลาย เพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในการกำจัดลูกน้ำยุงลายได้ถูกต้อง ที่บ้าน รวมถึงเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

5. กิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเล่นกีฬา และการออกกำลังกายที่มีจุดประสงค์แน่นอนในการพัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจหมายถึงการดำรงรักษาสุขภาพที่ดีอยู่เสมอให้ลดถอยลงและปรับปรุงสุขภาพที่ทรุดโทรมให้ดีขึ้น ป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับการขาดออกกำลังกาย ตลอดจนช่วยแก้ไขหรือฟื้นฟูสภาพร่างกายจากโรคบางอย่าง กีฬาเพื่อสุขภาพจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากกีฬาแข่งขันอยู่มาก เพราะมิได้เกี่ยวข้องกับ ชัยชนะหรือชื่อเสียงเช่นกีฬาแข่งขัน

6. กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้นักเรียน มีทักษะชีวิตในการป้องกันยาเสพติดป้องกันเฝ้าระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและ อบายมุขในโรงเรียน แก้ไขปัญหา ยาเสพติดและอบายมุขในโรงเรียนและให้ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดี

7. การประเมิน โครงการ หมายถึง การตรวจสอบโครงการอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบ การประเมิน CIPP Model (Context – Input – Process – Product Model) ตามแบบจำลองโครงสร้าง การประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1983) ในการประเมิน โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้รายงานได้ทำการศึกษาตาม กระบวนการ ประกอบด้วย

4.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) หมายถึง การประเมินระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียนโรงเรียน

โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เป้าหมายของโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ วัตถุประสงค์มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น ของสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือกระทรวงศึกษาธิการ สภาพ บริบทของโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการดำเนิน โครงการ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของ โครงการกับกิจกรรมในโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation: I) หมายถึง การประเมินระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสม ความพอเพียง ความพร้อม ของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และการบริหารจัดการ โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process: P) หมายถึง การประเมินระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) การสะท้อนผล (Act) ของกิจกรรม 6 กิจกรรมตามโครงการ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ การมีส่วนร่วม ของบุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

4.4 การประเมินผลผลิต (Product: P) หมายถึง การประเมินระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำเร็จของกิจกรรมตาม โครงการ การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนา พฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

4.5 การประเมินความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องต่อโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

5. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

6. ผู้บริหาร หมายถึง รองผู้อำนวยการ โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ได้รับการบรรจุ แต่งตั้งตามระเบียบของทางราชการ

7. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ที่ปฏิบัติการสอนที่ร่วมดำเนิน โครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2564

8. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2564

9. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนของโรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2564

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินโครงการ

1. นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีสุขภาพที่ดีขึ้น
2. นักเรียนมีความรู้และสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้และผู้อื่นได้
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
4. ครูผู้สอนมีแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน
5. ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
6. ผู้บริหารมีแนวทางพัฒนาโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน
7. โรงเรียนได้รับความร่วมมือในการพัฒนาโครงการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพและอนามัย ของนักเรียน โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์จากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมสุขภาพและอนามัยของนักเรียน